

Finantssektori järelevalve omab kogu maailmas järjest suuremat tähtsust ning sellele pööratakse üha enam tähelepanu. Majanduse globaliseerumise oludes peetakse just finantsjärelevalve tõhusust ja tulemuslikkust finantssektori stabiilsuse üheks oluliseks eelduseks.

Ka Eestis on kogu finantssektori ja eelkõige selle keskse osa – panganduse – järelevalve teinud viimaste aastate jooksul läbi tähelepanuväärse arengu. Kümne aasta eest nullpunktist alustanud pangajärelevalve on tänaseks jõudnud rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele.

Järelevalve on arenenud koos pangasektoriga, mis on viimaseil aastail toimunud kiire konsolideerumise tulemusena saavutanud märkimisväärse rahvusvahelise konkurentsivõime. Just finantssektori kiire areng ja dünaamilisus on märksõnad, millest lähtub pangajärelevalve tänases Eestis. Finantsturgude süvenev integratsioon, pankade kiire tehnoloogiline areng ning uute finantstoodete kasutuselevõtt toob kaasa uusi riske ning esitab üha uusi väljakutseid ka järelevalvele.

Eesti Panga strateegilises arengukavas on pangasektori järelevalve olulisel kohal. Aastaks 2001–2003 koostatud panga tegevuse põhisuundades on muuhulgas käsitletud leidnud järgmised järelevalvelised eesmärgid:

- tagada Eesti finantssektori usaldusväarsus ning täielik valmisolek ühinemiseks Euroopa Liidu ja Euroopa ühise turuga;
- jätkuvalt rakendada järelevalvetegevuses rahvusvahelisi standardeid ning praktikat;
- arvestades finantssektori vastuvõtlikkust mikro- ja makroriskidele, säilitada vajadusel rahvusvahelistest miinimumnõuetest rangemaid usaldatavusnormatiive ja muid nõudeid;
- rakendada meetmeid turudistsipliini tõhustamiseks krediitiasutuste tegevuse läbipaistvuse suurendamise ning võetud riskide avalikustamise teel;
- toetada hea pangandus- ja juhtimistava rakendamist ning turuosaliste enesekontrolli tugevdamist;
- arvestades Eesti finantsturgude üha süvenevat integreerumist välisurgudega tugevdada koostööd teiste riikide järelevalveasutuste ja keskpankadega;
- aidata kaasa ühendatud finantsjärelevalve loomisele, et saavutada järelevalve võrdne tõhusus finantssektori kõigis osades ning seejuures tagada, et ühendamise käigus ega selle tulemusena ei vähene järelevalve, eelkõige pangajärelevalve suutlikkus.

Nende strateegiliste eesmärkide saavutamist taotleb Eesti Pank Pangainspektiooni kaudu, mille missiooniks on krediitiasutuste seadusest tulenevate ülesannete kohaselt aidata suurendada pangasektori stabiilsust ja usaldusväarsust ning seeläbi kaitsta krediitiasutuste hoiustajate huve ja toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.

Pangainspektiooni tegevuse põhieesmärgiks 2000. aastal oli täiustada järelevalve korraldust ja tõsta selle tulemuslikkust, töötada välja normatiivakte 1999. aastal jõustunud krediitiasutuste seadusega rakendunud õigusliku raamistiku kehtestamiseks ja suurendada administratiivset suutlikkust. Aasta teises pooles käivitusid aktiivsemalt ka ettevalmistused ühendatud finantsjärelevalve loomiseks, mis kujutab endast olulist pöördepunkti ja reformi finantssektori arengus.

Panganduses jätkus suuremate krediitiasutuste omanikeringi konsolideerumine ning välisomanike mõju suurenemine. Nüüdseks on Eesti pangandus olulisel määral integreeritud Põhjamaade omaga ning võib eeldada, et see suundumus süveneb tulevikus veelgi. Jätkus ka Eesti pankade Balti turule suunatud tegevus.

Käesolev pangajärelevalve aastaraamat teeb kokkuvõtte 2000. aasta sündmustest ja suundumustest pangajärelevalve arengus, selle regulatiivses keskkonnas ning pangasektoris. Et tegemist on esimese järelevalve aastaraamatuga, siis on lühidalt käsitletud ka peamisi pangandust reguleerivaid õigusakte.